

การผ่าตัดปากมดลูกด้วยวิธี LLETZ

วีณา บัลลังก์โพธิ์* วท.บ (พยาบาลสาธารณสุข)

บทคัดย่อ : LLETZ (Large Loop Excision of the Transformation Zone) เป็นการผ่าตัดเพื่อการวินิจฉัยหรือรักษาความผิดปกติของปากมดลูกและมะเร็งระยะแรกเริ่มของปากมดลูก โดยใช้เครื่องจักรไฟฟ้าที่มีความถี่สูงและใช้หัวจี้ที่ทำด้วยโลหะชนิดเป็นวงไฟฟ้ากระแสสลับที่มีความถี่สูงเมื่อวิ่งผ่านชั้นคลุกจะเกิดพลังงานทำให้ชั้นคลุกมีลักษณะเข่นเดียวกันมีผ่าตัดตันเนื้อปากมดลูกออกเป็นวงได้ เมื่อนการห่า Conization ซึ่งได้ชันเนื้อที่สามารถส่องตรวจทางพยาธิวิทยาได้ สิ่งที่สำคัญคือพยาบาลจะต้องมีความรู้ในเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะสามารถให้คำแนะนำในการปฏิบัติคนแก่ผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง อันจะเป็นการช่วยท่าให้ผู้ป่วยลดความวิตกกังวล คลายความเครียด และได้รับความปลดภัยในที่สุด รามาอินดี้พยาบาลสาร 2542; 5(2):142-46.

คำสำคัญ : LLETZ เครื่องจักรไฟฟ้า หัวจี้ไฟฟ้าขดเป็นวง

ในปัจจุบันนี้ประชากรเป็นจำนวนมากมีความตื่นตัวและสนใจในการป้องกันภาวะเสียงต่อสุขภาพของตนเอง โดยจะมาปรึกษาหรือตรวจสุขภาพกับแพทย์ก่อนที่จะมีอาการของโรค โดยเฉพาะเพศหญิงมักจะมาขอรับการตรวจสุขภาพทางนรีเวชและบอกกับแพทย์ว่ามานาตรวจมะเร็ง ซึ่งขณะนี้เทคโนโลยีทางการแพทย์ในการช่วยวินิจฉัยและรักษาโรคได้มีการพัฒนาข้ามหน้าอย่างรวดเร็วโดยมีเป้าหมายที่จะให้การวินิจฉัยโรคเป็นไปได้อย่างรวดเร็วแม่นยำ และถูกต้อง เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาโรคเหล่านั้นอย่างรวดเร็วและปลอดภัยและเทคโนโลยีใหม่ล่าสุด ที่จะช่วยในการวินิจฉัย

และรักษาภาวะความผิดปกติของปากมดลูกก่อนเป็นมะเร็งและมะเร็งในระยะแรกเริ่มได้เป็นอย่างดี ถือก็จะสะดวก รวดเร็ว และได้ผลแม่นยำ ในการตัดชันเนื้อไปตรวจ วิธีการนั้นคือ LLETZ

ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะเกิดความเครียด เมื่อแพทย์บอกว่าผลการตรวจ Pap. smear ผิดปกติ จำเป็นต้องตัดชันเนื้อเพื่อไปพิสูจน์ ผู้ป่วยจะเกิดความรู้สึกสับสน วุ่นวายใจอย่างกระทันหัน และอาจไม่มีโอกาสที่จะคิดหรือซักถามต่อแพทย์ผู้ทำการตรวจ พยาบาลจำเป็นจะต้องมีความรู้ในเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะสามารถให้คำแนะนำ พร้อม

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

ทั้งตอบปัญหาแก่ผู้ป่วยได้ด้วยความมั่นใจในเรื่องของขั้นตอน วิธีการ และความสำคัญของการเตรียมตัว ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ อันจะช่วยทำให้ผู้ป่วยลดความวิตกกังวล คลายความเครียด และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการรักษา อีกทั้งทำให้การผ่าตัด เป็นไปได้ด้วยความสะดวกรวดเร็ว และผู้ป่วยได้รับความปลอดภัยในที่สุด

จากการศึกษาพบว่า สตรีที่แต่งงานแล้ว หรือสตรีโสดที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป ควรได้รับการตรวจสุขภาพทางนรีเวชอย่างน้อยปีละครั้ง โดยการทำ Pap smear (Papanicolour smear) เพราะเป็นการตรวจหามะเร็งระยะแรกเริ่ม ซึ่งจะทำให้การรักษาได้รับผลดีและหายขาดได้ แต่สตรีส่วนใหญ่ ไม่ค่อยให้ความสนใจในเรื่องนี้ อันอาจเนื่องจากความอาย ที่จะต้องเปิดเผยอวัยวะอันเป็นส่วนตัว ทำให้ขาดความสนใจ ซึ่งจากอุบัติการของผล Pap smear ผิดปกติในประเทศไทยพบประมาณร้อยละ 4 เมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วจะพบอุบัติการประมาณร้อยละ 0.3¹ ในกรณีดูแลผู้ป่วยที่มีผล Pap smear ผิดปกตินั้น มีวิธีการต่างๆ หลายขั้นตอน แต่การทำ Conization เป็นวิธีที่ใช้ในการวินิจฉัยและรักษาผู้ป่วยพากนี้ได้ดีที่สุด แต่มีข้อเสียคือผู้ป่วยจะต้องรับไว้ในโรงพยาบาลและต้องได้รับยาแรงบดความรู้สึกหัวไปซึ่งอาจจะมีภาวะเสียงต่อกำแพงรกรซ้อน การผ่าตัดอาจเสียเลือดมาก มีการใช้เครื่องมือผ่าตัดมาก ทำให้ผู้ป่วยต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมากตามไปด้วย

เมื่อปี พ.ศ. 2536 โรงพยาบาลรามาธิบดีได้นำวิธี LLETZ ซึ่งย่อมาจาก Large Loop Excision of the Transformation Zone มาใช้แทนการทำ Conization โดยผู้ป่วยจะได้รับยาชาเฉพาะที่ ใช้เวลาในการทำผ่าตัดประมาณ 2-3 นาที เสียเลือดน้อยมากและไม่จำเป็นต้องรับไว้ในโรงพยาบาล เมื่อทำเสร็จแล้วผู้ป่วยสามารถกลับบ้านได้ซึ่งแพทย์จะมัดมาฟังผลขั้นเนื้อประมาณ 2 สัปดาห์ ทำให้ผู้ป่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาเป็นอย่างมาก² โดยที่ผลการตรวจรักษาดีเหมือนการทำ Conization

LLETZ เป็นวิธีการทำผ่าตัดโดยใช้เครื่องจี้ไฟฟ้าที่ให้กระแสไฟฟ้าความถี่สูงโดยพัฒนาหัวจี้ (Electrode) ทำเป็นวง (Loop) ในการตัดขั้นเนื้อหลักการของวิธีการนี้คือ ใช้ขั้วไฟฟ้าที่ทำเป็นวงในลักษณะต่างๆ ตามต้องการด้วยเส้นลวดโลหะขนาดเล็กและบาง กระแสไฟฟ้าสับความถี่สูงที่วิ่งผ่านเส้นลวดจะทำหน้าที่ในลักษณะเดียวกับคมมีดใช้ตัดเนื้อเยื่อของปากมดลูกออกเป็นแวงได้ วิธีการนี้แพร่หลายและนิยมใช้กันมากจนนับเป็นปีทั้งในยุโรป อเมริกา และออสเตรเลีย³

Cartier เป็นคนแรกที่รายงานการใช้ small loop ในการทำ Cervical biopsy แต่ต่อมา มีการพัฒนาเป็น Loop ขนาดใหญ่พอที่จะตัด T-Zone (Transformation Zone) ของ Cervix ออกได้ในการตัดครั้งเดียว ซึ่ง Walter Prendiville ได้ให้ชื่อว่า LLETZ (Large Loop Excision of the Transformation Zone)⁴ การตัดขั้นเนื้อปากมดลูกเพื่อการวินิจฉัยวิธีนี้เป็นวิธีใหม่ล่าสุดและ

การผ่าตัดปากมดลูกด้วยวิธี LLETZ

กำลังแพร่หลายมากขึ้น เนื่องจากอุปกรณ์ไม่มาก เทคนิคการใช้ค่อนข้างง่าย และได้ชันเนื้อที่สามารถส่งตรวจทางพยาธิวิทยาได้ดีเท่ากับการทำ Conization

การเตรียมผู้ป่วยก่อนทำ LLETZ

ผู้ป่วยที่มาตรวจ Pap smear และผลออกมานะเป็น Abnormal Pap smear และสงสัยว่าจะเป็นมะเร็งระยะแรกเริ่ม ผู้ป่วยอาจจะได้รับการตรวจด้วยกล้อง Colposcope⁵ มาแล้ว เพื่อความละเอียดในการวินิจฉัยหรือเพื่อการรักษา แพทย์จะนัดวัน เวลาให้ผู้ป่วยมาตัดปากมดลูกด้วยวิธี LLETZ ที่ห้องผ่าตัด ดังนั้น ผู้ป่วยจะต้องปฏิบัติตามเหมือนกับผู้ป่วยที่จะได้รับการผ่าตัดทั่วไป กล่าวคือจะต้องเปลี่ยนเสื้อผ้าเป็นชุดของห้องผ่าตัด งดการใช้เครื่องสำอางในวันผ่าตัด งดการทานพื้นลิปสติก เล็บมือเล็บเท้า ซึ่งจะทำให้สังเกตอาการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นกับผู้ป่วยได้ง่ายถ้าเกิดอาการแพ้ยาชา⁶ พร้อมทั้งห้ามใส่เครื่องประดับที่เป็นโลหะทุกชนิด เช่น ต่างหู สร้อย กำไล แหวน ซึ่งจากการใช้เครื่องจี้ไฟฟ้านี้ จะทำให้ผิวน้ำบริเวณที่สวมใส่โลหะอยู่เกิดการไหมพองขึ้นได้ และควรนำญาติมาด้วย เพื่อสะดวกในการประสานงานต่างๆ หากมีปัญหาอันอาจเกิดขึ้นได้ ในการทำผ่าตัด

ระหว่างทำ LLETZ

- ผู้ป่วยจะถูกจัดให้นอน ในท่าขาหงาย(Lithotomy) ติด ground plate ที่ตันชาหรือ

ตำแหน่งที่เหมาะสมของผู้ป่วย เปิดเครื่องตั้ง power ที่เหมาะสมสำหรับ cutting และ coagulation

- แพทย์จะใช้ vaginal speculum with a suction tube สอดเข้าทางช่องคลอด แต่ bivalve speculum จะมีส่วนของผนังช่องคลอดด้านข้างทั้งสองข้างยืนเข้ามาทำให้บังบริเวณที่จะทำผ่าตัด ดังนั้นเพื่อการประหยัดอาจใช้ถุงยางอนามัยที่ตัดปลาย สวม Speculum ไว้เพื่อกันผนังช่องคลอดทั้งสองข้างไว้ รวมทั้งเป็นจุดป้องกันผิวน้ำที่หัวน้ำหัวใจไฟฟ้าไม่ครุภวงจร

- เนื่องจากการตัดชันเนื้อด้วยไฟฟ้านี้จะมีควันเกิดขึ้นมาก ทำให้ไม่สามารถมองเห็นบริเวณที่จะทำผ่าตัดได้ชัดเจน ดังนั้นจึงต้องมีเครื่องดูดควัน (smoke evacuator) ที่มีประสิทธิภาพต่อเข้ากับ suction tube

- เช็คทำความสะอาดด้วย 3% Acetic acid และฉีดยาชาเฉพาะที่ให้โดยอาจใช้ Dental syringe system พร้อมเข็มเบอร์ 27

- หลังจากนั้นจะเลือก Loop electrode ขนาดที่เหมาะสมต่อเข้ากับ hand piece และทำการตัดโดยกด hand switch ตัดชันเนื้อออกมาซึ่งจะกดและตัดเพียงครั้งเดียว

- เปลี่ยนหัวจี้เป็น ball electrode เพื่อ coagulation raw surface ทั้งหมด เพื่อป้องกัน delayed bleeding และใช้ Monsel's solution ทาร่วมด้วย

- ใช้เวลาในการผ่าตัดประมาณ 2-3 นาที หลังจากนั้นผู้ป่วยสามารถกลับบ้านได้ โดยแพทย์จะนัดมาพั้งผลขึ้นเนื้ออีกประมาณ 2 สัปดาห์

• ในระหว่างที่แพทย์กำลังทำผ่าตัดอยู่นั้น พยาบาลจะต้องอยู่กับผู้ป่วยตลอดเวลา เพื่อประเมินความผิดปกติของผู้ป่วยและให้กำลังใจเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย

อย่างมาก อันเป็นกิจกรรมพยาบาลที่สำคัญที่จะทำให้ผู้ป่วยเกิดความอบอุ่น มองความไว้วางใจ และยอมรับความช่วยเหลือจากพยาบาลด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

คำแนะนำภายหลังทำ LLETZ

- วันแรกหลังผ่าตัด อาจมีน้ำใสๆ เศษผงสีดำอันเกิดจากขันเนื้อใหม่ หรืออาจมีเลือดปนออกมาเล็กน้อยทางช่องคลอด ซึ่งอาจมีนาน 2-3 วัน แต่ถ้ามีอาการผิดปกติเหล่านี้นานเกิน 10 วัน อาจมีการติดเชื้อภายในช่องคลอดต้องรีบมาพบแพทย์

- งดการร่วมเพศอย่างน้อย 4 สัปดาห์ เพื่อป้องกันเลือดออก

- ไม่ใช้น้ำหรือน้ำยาต่างๆ สวนล้างช่องคลอด เพราะจะทำให้มีเลือดออกและติดเชื้อได้
 - ผู้ป่วยสามารถปฏิบัติงานได้ตามปกติ
 - ต้องมาพบแพทย์เพื่อฟังผลการตรวจขันเนื้อและติดตามการรักษาใน 2 สัปดาห์

บทสรุป

การที่พยาบาลมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ วิธีการและการปฏิบัติตนของผู้ป่วยได้เหมาะสมกับโรค ชนิดของหัตถกรรมแบบใหม่ๆ จะทำให้มีความมั่นใจในการให้คำแนะนำ ชี้แจงข้อมูลต่างๆ ได้ เป็นการสร้างสัมพันธภาพอันดีกับผู้ป่วย และญาติ ทำให้ผู้ป่วยมีความมั่นใจ เชื่อใจ คลายความวิตกกังวลและความกลัวในการผ่าตัดได้เป็น

เอกสารอ้างอิง

1. สัญชัย บล็อกก์โพธิ์, สมเกียรติ ศรีสุพรรณติรุ, การตรวจสุขภาพทางนรีเวช ใน สมคกต์ ตั้งคระภูม บรรณาธิการ, นรีเวชวิทยาและการตรวจแผนกรอบครัว, กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง, 2534:87.
2. พิมพ์สุรังค์ เทชะบุญเสริมศักดิ์, วิชา บล็อกก์โพธิ์, การผ่าตัดปากมดลูกด้วยวิธี LLETZ ใน วิชา บล็อกก์โพธิ์ และคณบฯ บรรณาธิการ การเตรียมหัดและการทางดูติค่าสตรี-นรีเวชวิทยา, กรุงเทพฯ, ประชุมกองพัฒนาตั้งกรุป, 2540:57-9.
3. สมคกต์ ตั้งคระภูม, Principles of Radiofrequency Surgery for Large Loop Excision of the Transformation Zone, ราชวิทยาลัยสุตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย, 2538.
4. Prendiville W. Large Loop Excision of the Transformation Zone, Chapman & Hall, 1993:50-7.
5. ธีระ ทองสง. มะเร็งปากมดลูกระยะแรกเริ่ม ใน นรีเวชวิทยาฉบับสอนบอร์ด เชียงใหม่: เพจเมดเคอร์เคส ทอป พับลิชชิ่ง โปรแกรม แอนด์ เลเซอร์พาร์ทิชั่น, 2536:254.
6. นฤมล ทองลิ่ม, การเตรียมผู้ป่วยก่อนให้ยาอะนีสีติก, รวมข้อคิดพยาบาลสาร 2540; 3(1):127.
7. พนิช ปรีชานนท์และคณะ, คุณภาพการพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัด, รวมข้อคิดพยาบาลสาร 2540; 3(1): 78-9.

การผ่าตัดปากมดลูกคervix LLETZ

Electro - surgery of cervix by LLETZ

Weena Bullangpoti* B.Sc. (PHN)

Abstract : LLETZ (Large Loop Excision of the Transformation Zone) is a surgical procedure performance for the diagnosis and treatment of cervical intraepithelial neoplasia. It involves passing through a wire loop of high frequency voltage to create electro-surgery which causes thermal dissection of tissue. Passing the wire loop through the cervix results in obtaining tissue similar to performing conization. It is important that nurses should have some fundamental knowledge regarding this relatively new technology so that they are able to give counseling and comfort to the patient. Rama Nurs J 1999; 5(2):142-46.

Keywords : Large Loop Excision of the Transformation Zone, Electro-surgery, Loop of high frequency voltage.

*Assistant Professor, Department of Nursing, Faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital, Mahidol University.